

Thomas A. McElfresh, An Integrative Psychotherapy approach to Education: Relational Needs in the Classroom
Integračně psychotherapeutický přístup ke vzdělání: Vztahové potřeby ve třídě

International Journal Of Integrative Psychotherapy
Official Journal of International Psychotherapy Assotiation (IIPA)
VOL 4, NO 2 (2013)

Pedagogové pomáhají plnit vztahové potřeby studentů způsobem, který podporuje růst a vývoj studentů. Existují možnosti pro zvýšení efektivity ve třídě uznáním a reagováním na relační potřeby studentů. V tomto článku je popsáno osm vztahových potřeb, které dokážou zlepšit lidské fungování. Osvědčené postupy v oblasti vzdělávání se částečně zaměřují na dynamiku vztahu student/učitel.

Klíčová slova: integrativní psychoterapie, vztahové potřeby, školství, potřeby studentů, vztahová pedagogika

V integrativní psychoterapii chápeme a opatrujeme primát mezilidských vztahů. Vidíme škodlivé mezilidské vztahy jako jeden ze zdrojů mnoha osobních a sociálních problémů. Víme také o síle mezilidských vztahů jako léčebného prostředku pro mnohé životní neduhy. Oceňování klienta v jeho/její jedinečnosti a přijetí klienta bez ohledu na životní okolnosti jsou klíčové hodnoty v integrativní psychoterapii. Efektivní učitel musí přijmout perspektivu student – střed. Pedagogové, kteří jsou ochotni zapojit studenta a pomoci jim poznat jejich osobní potřeby dělají obrovské pokroky v oblasti výchovy celého člověka.

Emocionální, psychické a vztahové potřeby studentů se často projeví ve třídě. Pozorný učitel dokáže rychle rozeznat potřeby jednotlivých studentů. Dokážou směřovat žáky k non-akademickým rozměrům života studentů, které ovlivňují jejich studijní výsledky, jako jsou rodina, zdraví a chudoba. Základním kamenem integrativní psychoterapie je kladení důrazu na dynamiku vztahu klient/ poradce. Stejně tak vztah mezi učitelem a studentem je klíčový.

Vztahy student/učitel – v knize *The Ones We Remember* (Pajares & Urdan, 2008) pedagogové vzpomínají na učitele, kteří změnili jejich životy. Postupně vypráví příběhy učitelů, kteří ovlivnili životy svých žáků, jejich volbu povolání, koníčky a jejich život po odchodu ze školy. Citlivost a zaměření na non-akademické potřeby studentů jistě ztělesňuje osvědčené postupy v oblasti vzdělávání. The work of Fouts & Poulsen (2001) in *Attunement in the Classroom* and Bergin & Bergin (2009) in *Attachment in the Classroom* zjistili, že kvalita vztahů mezi učiteli a žáky ve třídě měla přímý pozitivní dopad na úroveň znalostí studenta, zkušební skóre a motivaci. Tito vědci také zjistili, že tam, kde se zdravě vyvíjí vztahy mezi učiteli a studenty, byli studenti schopni lépe kontrolovat své emoce, byli více společensky kompetentní, byli ochotnější hledat nové nápady. Podpurné, vzájemné vztahy s učiteli ovlivňují vývoj dítěte v několika modech a podporují pozitivní emocionální a akademické výsledky, zároveň chrání děti před řadou potenciálních vzdělávacích, sociálních a emocionálních rizik.

Salzberger-Wittenberg, Williams, & Osborne (1999) došli k závěru, že emocionální zážitek z učení a vyučování, osobnost učitele a interpersonální styly mají mimořádný význam pro

schopnost studenta uskutečnit trvalou změnu, než předmět nebo způsob výuky. Studenti pak projevovali zvýšený zájem o předmět, lepší sebevědomí, dokázali projevovat respekt a zájem o druhé.

Ve zveřejněném manifestu vztahové pedagogiky byly nastíněny následující zásady.

1. Self je uzel v síti protínajících se vztahů
2. Vztah je reálnější než věci, které přináší
3. Znalosti a autorita nejsou něco, co člověk má, ale vztahy, které vyžadují uzákonění
4. Lidské vztahy existují i prostřednictvím společných postupů.
5. Vztahy jsou primární; Akce jsou druhotné.
6. Lidská slova a činy nemají žádný autentický smysl; Získají význam jen v rámci zvláštních vztahů.
7. Výuka je vybudování vzdělávacích vztahů. Výstupy jsou definovány jako specifické formy vztahu k sobě samému, lidem kolem, ke světu
8. Vzdělávací vztahy zahrnout studenta do širší sítě vztahů za hranicemi třídy

Dynamika ve třídě - osvědčené postupy v oblasti výuky mohou zahrnovat zvýšené povědomí studentů o dynamice vztahu studenta-učitele a zároveň zve studenty poznávat a zkoumat jejich interakce s ostatními studenty. Neschopnost účinně reagovat na potřeby studentů vede k produkci absolventů, kteří jsou intelektuálně a technicky připraveni, ale postrádají základní schopnosti pochopení a empatie.

Vztahové potřeby – klinických teorií a sofistikovaných intervenčních modelů je mnoho, mají však jeden sjednocující faktor a tím je vztah. Vztahy jsou zdrojem smyslu a validace sebe sama. Četné teorie lidské motivace došly k závěru, že lidé budou dělat cokoli pro pozornost, lásku, uznání a obdiv od ostatních. Vztahové potřeby jsou přítomny v každém věku a stupni lidského vývoje. Jsou-li splněny základní vztahové potřeby, normální emocionální a psychologický proces růstu pokračuje. Pokud základní vztahové potřeby nejsou v průběhu času naplňovány, proces lidského růstu a vývoje je mařen a psychologické, emoční a behaviorální symptomy se začínají objevovat. Absence naplňování vztahových potřeb se mohou zpočátku projevovat jako řada rušivých emocí a chování, jako je podrážděnost a frustrace. Nejsou-li vztahové potřeby splněny v průběhu času, nedostatek spokojenosti je vnímán jako ztráta energie, apatie, pocit ztráty naděje a vývoj cynického postoje. Erskine and Trautmann (1996) identifikovali osm vztahových potřeb, které si studenti přinášejí do učebny.

1. Emoční bezpečnost a ochrana
2. Ověření a potvrzení významnosti
3. Přijetí skrze stabilitu a spolehlivost ostatních
4. Potvrzení osobní zkušeností
5. Self definice – sebedefinice
6. Dopad na ostatní
7. Iniciovat ostatní lidi
8. Expresivní láska a uznání

Vztahové potřeby ve třídě - jak jsou vztahové potřeby žáků vyjádřeny ve třídě? V jakých situacích a aktivitách se vyskytují v akademickém prostředí? Ve třídě vidíme studenty všech věkových kategorií a stupňů, vystavujících potřeby nadměrné pozornosti, sociální stažení, obavy z konfliktů, povstání a vzdoru, nízkého sebevědomí, nedostatku důvěry, perfekcionismu, strachu z chyb, a samozřejmě, všechny druhy transformačních jevů.

1. Bezpečí – musí být chráněna fyzická a psychická zranitelnost studentů, aby mohli zdravě a beze strachu růst.
2. Ocenění – myšlenky, pocity a zážitky studentů musí být potvrzeny jako důležité pro ostatní ve třídě, aby se studenti učili důvěřovat a věřit v sebe sama.
3. Přijetí – studenti potřebují vzory, aby mohli objevit sebe a rozvíjet svou identitu. Přijetím ukazuje učitel pevnou konzistenci a spolehlivost, kterou studenti do té doby nemuseli zažít. V důsledku toho mohou studenti experimentovat se svým chováním, protože se mohou vrátit pod ochranu stabilních a spolehlivých učitelů. Právě proto musí učitel být schopen dát vždy profesionální hranici při komunikaci.
4. Vzájemnost – interakcí se spolužáky a učiteli si studenti začínají uvědomovat, že mnoho životních výzev je zcela běžných i mezi ostatními, že nejsou jediní, kteří mají nějaký problém nebo životní okolnost. Tudy vede dlouhá cesta k normalizování zkušeností studenta, stávají se méně sebekritičtí a více sebezpřijímající.
5. Sebedefinice - podporovat studenty, aby identifikovali a sdělovali své jedinečné osobní identity, a to prostřednictvím vyjádření potřeby, zájmu, záliby a úhlů pohledu bez odmítnutí, pomáhá splnění požadavku na sebeurčení. Učitel blokuje nálepkování ve třídě, ukazuje možnosti uznání a přijetí individuálních odlišností.
6. Tvorba dopadu (účinku) – někteří studenti se snaží učitele zapojit do neakademických témat jako móda, hudba, sport. Učitel se může a nemusí zapojit, podporuje studenty, aby si studenti organizovali studijní skupiny, které dané téma podporují, pomáhá jim maximalizovat pozitivní vlivy, kterými mohou přispět.
7. Iniciovat – učitelé iniciují linie myšlení. Někteří studenti mohou mít důležité body pro přidání do diskuze ve třídě, ale nejsou připraveni s nimi přijít sami. Je třeba je postrčit, zapojit, aby se stali aktivními. Efektivní vzdělávání pomáhá studentům dělat věci, které je nikdy ani nenapadlo dělat.
8. Vyjadřování lásky a vděčnosti – tato relační potřeba je pro studenty velmi důležitá. Studenti jsou vděční za vše, co se naučili a přijali v tréninkovém procesu. Studenti potřebují vyjádřit obdiv k učitelům i vrstevníkům za jejich podporu.
9. Ohodnocení – proces formativního hodnocení může pomoci programovým správcům identifikovat strategie, které dobře fungují, ale také oblasti, které vyžadují změnu. Pomáhají dosáhnout co nejlepších osobnostních a akademických cílů.

Závěr – není úkolem učitele, aby byl psychoterapeutem svým studentům nebo aby plnil všechny vztahové potřeby svých žáků. Učitelé mají také své vztahové potřeby. Hodně z vlivu, který na sebe mají učitelé a studenti navzájem je v nevědomí. Proto osvědčené postupy v oblasti vzdělávání musí zahrnovat uvědomění a promyšlené odpovědi na relační potřeby žáků. Pedagogové si musí uvědomit, že jejich přístup má dopad na jejich studenty a že pro ně činí svět lepším místem.